

L'esclavitud contemporània, sense cadenes visibles

A finals del segle XVIII s'originava el moviment abolicionista mundial que, pels volts de mitjans del segle XX, posaria el punt final a l'esclavitud. Un punt final sobre el paper, a la realitat, un punt i seguit.

A finals del segle XVIII s'originava el moviment abolicionista mundial que, pels volts de mitjans del segle XX posaria el punt final a l'esclavitud. Un punt final sobre el paper, a la realitat, un punt i seguit.

La prohibició de l'esclavitud va ser un dels avenços morals més significatius de la història de la humanitat: integrada en un gran nombre d'instruments jurídics internacionals, inclosa la Declaració Universal dels Drets Humans signada el 1948.

Ara bé, el comerç d'éssers humans és un fenomen mundial molt present en l'actualitat, persisteix encara avui tot i que el seu caràcter ha canviat amb el pas dels anys. Latent tant en els països rics com en els pobres, el tràfic de persones està profundament arrelat a les cadenes de subministrament mundial. Així ho demostren les xifres de l'Organització Internacional del Treball de les Nacions Unides (ILO per les seves sigles en anglès): 25 milions de persones es troben

immerses en situacions d'explotació sexual o de treballs forçats¹, un nombre que va en augment davant les vulnerabilitats alimentades per la pandèmia de la COVID-19. Aquest fet genera directament al voltant de 150 mil milions de dòlars en ingressos per als autors d'aquestes pràctiques². Lamentablement, d'aquí se'n pot extreure la conclusió que l'esclavitud contemporània és una de les formes més lucratives de delinqüència.

Caràcter transfronterer

Segons assegura Patrick Stewart en la seva anàlisi pel *World Politics Review*, un gran nombre de les víctimes "són tractades dins dels seus propis països"³, és a dir, són casos domèstics. Aquest caràcter intraestatal es combina amb el transfronterer.

Aquest crim internacional ha incrementat en els darrers temps amb un elevat benefici per les xarxes de tràfic existents arreu. Una de les regions més afectades per aquesta xacra és Àfrica que, segons

¹ ILO. (2017). *Global Estimates of Modern Slavery: forced labor and forced marriage*. International Labour Office.

² Bigio, J. & Vogelstein, R. (2021, juny). *Ending Human Trafficking in the Twenty-First Century*. Council on Foreign Relations.

³ Stewart, P. (2021, 12 juliol). *Ending Modern Slavery Must Be Part of 'Build Back Better'*. *World Politics Review*.

Font: Lisa Kristine

les conclusions regionals de 2018 de l'Índex d'Esclavitud Global, és el territori amb les xifres més elevades del món⁴. Un fet estretament lligat als fluxos migratoris, ja que els refugiats i migrants que s'han vist forçats a abandonar la seva llar s'han convertit en un grup altament vulnerable per a les xarxes criminals: “els migrants són particularment vulnerables a ser víctimes de treballs forçats”, es sentenciava en l'anàlisi “Migrants i la seva vulnerabilitat al tràfic de persones, l'esclavitud moderna i el treball forçat” de l'Organització Internacional per a les Migracions (OIM)⁵. Per posar números, els treballadors migrants representen el 25% de les víctimes de treballs forçats a nivell mundial⁶. A més, l'informe de la relatora especial de l'ONU sobre tràfic de persones, Maria Grazia Giammarinaro, que data del 2016, indica que més del 70% dels migrants que arriben a Europa a través del Nord d'Àfrica han estat víctimes de tràfic de persones⁷.

⁴ Redacció. (2018). *Regional Findings*. Global Slavery Index.

⁵ IOM. (2019). *Migrants and their Vulnerability to Human Trafficking, Modern Slavery and Forced Labour*. International Organization for Migration.

⁶ ILO. (2017). *Global Estimates of Modern Slavery: forced labor and forced marriage*. International Labour Office.

Tipologies

El destí de les víctimes de tràfic és molt divers: treballs forçats, extracció d'òrgans, matrimonis forçats, venda de menors, explotació sexual, entre molts d'altres. Aquest darrer és precisament l'activitat de tràfic il·legal que aporta més beneficis a la indústria criminal⁸. Ara bé, les dades actuals demostren que el principal objectiu del tràfic de persones és el treball forçat en un gran ventall d'àrees, des de la pesca, l'agricultura, la construcció o la mineria, fins al treball domèstic.

El 2016, l'agència del treball de l'ONU publicava que l'esclavitud moderna afectava 40.3 milions de persones, de les quals 24.9 milions eren víctimes de treballs forçats, 15.4 milions de matrimonis forçats i 4.8 milions, d'explotació sexual.

⁷ UN News. (2016). *New approaches required to prevent trafficking among conflict-induced migrants – UN human rights expert*. United Nations.

⁸ ILO. (2014). *Profits and Poverty: The Economics of Forced Labour*. International Labour Office.

Afectació a l'economia

Les diferents branques d'aquesta activitat il·legal mostren l'extensió d'una pràctica que, més enllà de ser una clara vulneració dels drets humans, és també un perjudici pel creixement econòmic mundial. La perpetuació del tràfic de persones, doncs, deixa una gran empremta en els sistemes financers els quals erosiona al reforçar els mercats il·legals i no regulats. El 2009, l'OIT va estimar que es van perdre fins a 21.000 milions de dòlars⁹ a conseqüència de la coacció als treballadors i 19.000 milions en ingressos perduts per salaris impagats.

A més, és important tenir en compte que la penetració desincentiva a les empreses a combatre-ho, ja que els seus "rivals" directes, al ignorar els estàndards laborals, obtenen un avantatge competitiu¹⁰.

Per altra banda, si posem la mirada en els països de renda mitjana i baixa, es pot entreveure com el tràfic, a través de la desestabilització de les comunitats i del potencial humà, impedeix el desenvolupament sostenible. De forma indirecte, el tràfic pot empobrir les famílies de les seves víctimes, agreujar l'analfabetisme, la mala salut i la nutrició, i perpetuar així, la pobresa entre generacions¹¹.

Víctimes

L'economia és una àrea altament afectada pel tràfic de persones. És una conseqüència directa. Però les primeres afectades són les persones que pateixen aquesta vulneració de drets. Víctimes que, probablement, apareixen de forma molt clara en la nostra ment amb un perfil molt determinat: dona estrangera, d'origen africà que abandona la seva terra natal en la recerca d'una "vida digna".

Una imatge estereotipada que, tot i que en molts casos és encertada, no és representativa de la totalitat de víctimes. El tràfic és present també en els nostres barris. *Captació, translació i explotació* són les tres fases per les quals passen totes aquelles persones privades dels seus drets humans.

Els traficants capten a les seves principals víctimes pel seu estat psicològic, per la situació complexa en el país de residència - de crisi humanitària o d'inseguretat -, i/o pel seu grup social vulnerable: dones, nens i nenes, refugiats i migrants. La Coordinadora de la Unitat Municipal contra el Tràfic d'Éssers humans (UTEH), Verónica Giménez, explicava a La Vanguardia que "els traficants aprofiten aquesta inseguretat i flaqueja per a fer-los promeses i captar-les"¹².

Les dones i nenes representen el 70% de víctimes – són el grup més nombrós -, seguit dels infants que són un terç del total¹³. Les xifres respecte al grup de refugiats i migrants són també molt elevades. Segons Patrick Stewart, aquells que es troben en una situació de risc de tràfic "són els 2.000 milions d'habitants estimats de les economies en desenvolupament i emergents que treballen en l'economia informal".

Amb l'arribada de la COVID-19, la situació empitjora. De fet, a finals del 2020, el Banc Mundial publicava que la pandèmia podria llançar a 150 milions de persones més a la pobresa extrema¹⁴, posant-les en el punt de mira dels traficants.

Ja a més llarg termini, les previsions són desesperançadores. El canvi climàtic amenaça en agreujar la precarietat humana en un gran nombre de països en desenvolupament, amb l'eliminació dels sectors agrícoles i, conseqüentment, l'acceleració de la migració massiva.

⁹ ILO. (2009). *The cost of coercion*. International Labour Office.

¹⁰ ILO. (2019). *Ending forced labour by 2030: A review of policies and programmes*. International Labour Office.

¹¹ Bigio, J. & Vogelstein, R. (2021, 8 juny). *Human Trafficking's Hidden Toll*. *Foreign Affairs*.

¹² Amat, A. (2019). *Así funciona la trata de personas, la esclavitud del siglo XXI*. La Vanguardia.

¹³ UNODC. (2020). *The crime of Trafficking in Persons*. United Nations Office on Drugs and Crime.

¹⁴ BM. (2020). *COVID-19 to Add as Many as 150 Million Extreme Poor by 2021*. World Bank.

Identificació de les víctimes

Les xifres aportades en aquest article no reflecteixen la totalitat del tràfic de persones. La realitat amaga uns números encara més esfereïdors – si és possible -. La gran majoria dels casos no es detecten. Tal com plasma l'informe "Tendències mundials del tràfic de persones; Dades de l'OIM sobre víctimes de tràfic, 2006-2016" de l'OIM, tan sols un 1% de les víctimes de l'esclavitud són identificades i ateses¹⁵ per les institucions i organismes competents.

"El tràfic d'éssers humans és un crim silenciós, de difícil identificació i de rendibilitat semblant al narcotràfic i al contraban d'armes"¹⁶, sentenciava el Secretari General de l'Organització dels Estats Americans (OEA), Luis Almagro, en un article publicat en El País el 2015. Precisament, aquesta qüestió és un dels grans maldecaps a l'hora d'afrontar l'abolició total i real d'aquesta pràctica.

Dècades d'esforços per fer-hi front

La lluita per combatre aquesta xacra va iniciar-se fa més de 90 anys, el 1930, quan va tenir lloc la primera convenció de l'OIT sobre treballs forçats¹⁷. Temps més tard, el 2000, aquesta convenció es va veure reforçada pel Protocol de Palerm, per prevenir, suprimir i sancionar el tràfic de persones, especialment dones i nens, com a complement a la Convenció de les Nacions Unides contra el crim organitzat transnacional¹⁸. Un acord emblemàtic en el qual es definia el delictes de tràfic de persones i obligava els estats a criminalitzar-lo.

---

¹⁵ IOM. (2017). *Global Trafficking Trends in Focus; IOM Victim of Trafficking Data, 2006-2016*. International Organization for Migration.

¹⁶ Almagro, L. (2015). *Trata de Personas, la esclavitud del siglo 21*. El País.

¹⁷ ILO. (1930). *ILO Forced Labour Convention, 1930 (No. 29)*. International Labour Organization.

¹⁸ UNODC. (2009). *Protocol to Prevent, Suppress and Punish Trafficking in Persons, Especially Women and Children, supplementing the United Nations Convention*

Més recentment, el 2015, els estats membres de l'ONU van aprovar per unanimitat els Objectius de Desenvolupament Sostenible¹⁹, en el qual es van comprometre, en l'objectiu 8.7 dels ODS, a "prendre mesures immediates i efectives per erradicar el treball forçat, acabar amb l'esclavitud moderna i el tràfic de persones i garantir la prohibició i eliminació de les pitjors formes del treball infantil".

Malgrat tots aquests avenços saludables de les institucions multilaterals i els governs de tot el món, Jamille Bigio i Rachel B. Vogelstein del Council on Foreign Relations, expliquen que "els esforços contra el tràfic estan minats per les autoritats insuficients, la feblesa de l'aplicació, la inversió limitada i les dades inadequades"²⁰. Sense anar més lluny, el passat 2020, l'Oficina de les Nacions Unides contra les Drogues i el Delicte assenyalava que "en els darrers 15 anys, el nombre de víctimes detectades ha augmentat".

Com abordar-ho

Els responsables polítics han de començar a veure el tràfic de persones com quelcom més enllà d'un delicte contra una persona en particular. El conjunt d'acords, protocols i lleis existents busquen combatre el tràfic, però, a dia d'avui, la impunitat segueix sent la norma, tant per a traficants individuals, xarxes criminals i terroristes, com per a empreses i governs còmplices. El 2019, els governs van processar menys de 12.000²¹ dels 25 milions de casos de tràfic de persones. Una dada que s'entén millor quan es té en compte que entre el 2000 i el 2017, els països donants de l'Organització per a la Cooperació i el Desenvolupament Econòmic van

against Transnational Organized Crime. United Nations Office on Drugs and Crime.

¹⁹ UNODC. (2015). *Sustainable Development Goals*. United Nations Office on Drugs and Crime.

²⁰ Bigio, J. & Vogelstein, R. (2021). *Ending Human Trafficking in the Twenty-First Century*. Council on Foreign Relations.

²¹ State.gov. (2020). *Trafficking in Persons Report 20th edition*. US. Department of State.

dedicar junts una mitjana de només 12 dòlars per víctima de tràfic cada any²².

Els darrers anys, el moviment mundial contra l'esclavitud s'ha centrat en la responsabilitat corporativa del treball forçat de les cadenes de subministrament mundials. Una tendència perillosa d'abordar aquesta problemàtica. En el moment que el punt de mira es posa en les empreses multinacionals, es pot propiciar que els defensors corrin el risc d'ignorar el paper central i indispensable que han de tenir els governs a l'hora d'aplicar les lleis contra el tràfic i la protecció dels treballadors²³. Aquest enfocament incomplet és altament perjudicial. Si s'obvia la responsabilitat del govern, les lleis queden sense aplicar. Conseqüentment, es deixa enrere les víctimes.

En aquesta línia, The Guardian ha publicat recentment un editorial titulat: "Mentre culpem l'esclavitud moderna només als delinqüents, mai no abordarem el problema"²⁴. Queda clar que l'esclavitud moderna és un problema real, però "culpar els delinqüents" difícilment és la solució.

Conclusions

No hi ha dubte, doncs, que l'esclavitud moderna va més enllà de ser una violació dels drets humans fonamentals; consolida la criminalitat i reforça la corrupció, aconseguint així socavar l'estat de dret i l'estabilitat política tant als països d'origen com als països de destinació. Un còctel al qu s'hi ha d'afegir la seva capacitat de supressió del desenvolupament del potencial humà i de distorsió de les economies locals. En definitiva, amenaça la prosperitat i el desenvolupament a llarg termini, alhora que dona a les jurisdiccions que toleren el treball forçat un avantatge competitiu injust²⁵.

El mateix Consell de Seguretat de l'ONU reconeixia el 2016 que el tràfic de persones prové i alimenta els conflictes, la inestabilitat i el terrorisme²⁶. Una vegada més, queda patent que aquest és un repte sistèmic per a la seguretat nacional, els interessos econòmics i el desenvolupament.

Júlia Oliveras Aumedes,
equip d'ANUE

Referències:

Almagro, L. (2015). *Trata de Personas, la esclavitud del siglo 21*. El País. https://elpais.com/internacional/2015/07/27/actualidad/1438033364_325813.html

Amat, A. (2019). *Así funciona la trata de personas, la esclavitud del siglo XXI*. La Vanguardia. <https://www.lavanguardia.com/vida/20190730/463762581928/trata-personas-esclavitud-siglo-xxi-dia-mundial.html>

²² Cockayne, J. (2021). *Developing Freedom: The Sustainable Development Case for Ending Modern Slavery, Forced Labour and Human Trafficking*. United Nations University.

²³ Williams, P & Langford, P. (2021, 15 juliol). *The Case for Perpetrator Accountability to Combat Human Trafficking*. Council of Foreign Relations.

²⁴ Kenway, E. (2021). *So long as we blame modern slavery on criminals alone, we'll never tackle the problema*. The Guardian.

²⁵ Bigio, J. & Vogelstein, R. (2021). *Ending Human Trafficking in the Twenty-First Century*. Council on Foreign Relations.

²⁶ Security Council. (2016). *S/RES/2331 (2016)*. United Nations – The Security Council.

- Bigio, J. & Vogelstein, R. (2021, juny). *Ending Human Trafficking in the Twenty-First Century*. Council on Foreign Relations. https://cdn.cfr.org/sites/default/files/report_pdf/ending-human-trafficking-in-the-twenty-first-century_3.pdf
- Bigio, J. & Vogelstein, R. (2021, juny). *Human Trafficking's Hidden Toll*. Foreign Affairs. <https://www.foreignaffairs.com/articles/world/2021-06-08/human-traffickings-hidden-toll>
- BM. (2020). *COVID-19 to Add as Many as 150 Million Extreme Poor by 2021*. World Bank. <https://www.worldbank.org/en/news/press-release/2020/10/07/covid-19-to-add-as-many-as-150-million-extreme-poor-by-2021>
- Cockayne, J. (2021). *Developing Freedom: The Sustainable Development Case for Ending Modern Slavery, Forced Labour and Human Trafficking*. United Nations University. https://www.developingfreedom.org/wp-content/uploads/2021/01/DevelopingFreedom_MainReport_WebFinal.pdf
- ILO. (2017). *Global Estimates of Modern Slavery: forced labor and forced marriage*. International Labour Office. https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/@dgreports/@dcomm/documents/publication/wcms_575479.pdf
- ILO. (2019). *Ending forced labour by 2030: A review of policies and programmes*. International Labour Office. http://ilo.org/wcmsp5/groups/public/---ed_norm/---ipec/documents/publication/wcms_653986.pdf
- ILO. (2014). *Profits and Poverty: The Economics of Forced Labour*. International Labour Office. <https://www.ilo.org/global/topics/forced-labour/publications/profits-of-forced-labour-2014/lang--en/index.htm>
- ILO. (2009). *The cost of coercion*. International Labour Office. http://ilo.org/wcmsp5/groups/public/---ed_norm/---declaration/documents/publication/wcms_106268.pdf
- IOM. (2019). *Migrants and their Vulnerability to Human Trafficking, Modern Slavery and Forced Labour*. International Organization for Migration. <https://reliefweb.int/report/world/migrants-and-their-vulnerability-human-trafficking-modern-slavery-and-forced-labour>
- ILO. (1930). *ILO Forced Labour Convention, 1930 (No. 29)*. International Labour Organization. https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/@asia/@ro-bangkok/documents/genericdocument/wcms_346435.pdf
- IOM. (2017). *Global Trafficking Trends in Focus; IOM Victim of Trafficking Data, 2006-2016*. International Organization for Migration. <https://reliefweb.int/report/world/global-trafficking-trends-focus-iom-victim-trafficking-data-2006-2016>
- Kenway, E. (2021). *So long as we blame modern slavery on criminals alone, we'll never tackle the problema*. The Guardian. <https://www.theguardian.com/commentisfree/2021/jan/21/blame-modern-slavery-criminals-problem-exploitation>
-

Redacció. (2018). *Regional Findings*. Global Slavery Index. <https://www.globallslaveryindex.org/2018/findings/regional-analysis/regional-findings/#figure:1>

Security Council. (2016). *S/RES/2331 (2016)*. United Nations – The Security Council. UNODC. [https://www.undocs.org/S/RES/2331%20\(2016\)](https://www.undocs.org/S/RES/2331%20(2016))

State.gov. (2020). *Trafficking in Persons Report 20th edition*. US. Department of State. <https://www.state.gov/reports/2020-trafficking-in-persons-report/>

Stewart, P. (2021, 12 juliol). *Ending Modern Slavery Must Be Part of 'Build Back Better'*. World Politics Review. <https://www.worldpoliticsreview.com/articles/29797/slavery-today-is-still-a-scourge-it-s-time-to-end-it>

UN News. (2016). *New approaches required to prevent trafficking among conflict-induced migrants – UN human rights expert*. United Nations. <https://news.un.org/en/story/2016/10/544222-new-approaches-required-prevent-trafficking-among-conflict-induced-migrants-un#.WOtHLBKGPfb>

UNODC. (2020). *The crime of Trafficking in Persons*. United Nations Office on Drugs and Crime. https://www.unodc.org/unodc/en/human-trafficking-fund/human-trafficking-fund_projects.html

UNODC. (2015). *Sustainable Development Goals*. United Nations Office on Drugs and Crime. <https://www.unodc.org/southeastasiaandpacific/en/sustainable-development-goals.html>

UNODC. (2009). *Protocol to Prevent, Suppress and Punish Trafficking in Persons, Especially Women and Children, supplementing the United Nations Convention against Transnational Organized Crime*. United Nations Office on Drugs and Crime. https://www.unodc.org/documents/treaties/Special/2000_Protocol_to_Prevent_2C_Suppress_and_Punish_Trafficking_in_Persons.pdf

Williams, P & Langford, P. (2021, 15 juliol). *The Case for Perpetrator Accountability to Combat Human Trafficking*. Council of Foreign Relations. <https://www.cfr.org/blog/case-perpetrator-accountability-combat-human-trafficking>

Publicat per:

**Associació per a les
Nacions Unides
a Espanya**
United Nations Association of Spain

Amb el suport de:

**Generalitat
de Catalunya**

L'ANUE no fa necessàriament com a seves les opinions expressades per els seus col·laboradors.